

AZ IGE TÜKRÉBEN.

Ki vagyok én Isten Igéje tükrében?

A tordai nagyhéten tartott-bibliaórák vezérfonala.

1. Az igehirdető. (II. Pét. 1:16—21).

a) Velünk, mint igehirdetőkkel Isten Igéje megismertetett valamit és pedig a *Krisztus hatalmát és eljövetelét*. Ez lehet csak a mi igehirdetésünk tárgya, nem mesterkélte, emberektől kitalált mesék, hanem a Krisztus hatalma és eljövetele. Meny-nyi emberi találmány és saját okosságomból származó elem van az én igehirdetésemben? Pedig a Krisztus hatalmát kell hirdetnem, mely hatalom mindenek felett való s melyet sokan homályba akarnak meríteni, és az Ő eljövetelét. A Krisztus dicsőséges eljövetele kiesett az igehirdetésünkéből, mert magunk sem várjuk Őt és nem hiszünk az Ő eljövetelében. — b) Ezt pedig hirdetjük nem úgy, mint aki kitalálta azokat, hanem a *személyes látás* alapján, mint az Ő nagyságának (isteni dicsőségének) szemlélői. Akkor láttuk és hallottuk e bizony-ságtételt, mikor együtt voltunk vele a szent hegyen, tehát a mi naponkénti együttlétünkéből Krisztussal, folyik igehirde-tésünk élelensége és közvetlensége. — c) Így lesz a *prófétai beszéd: megbízható*, azaz olyan, amiben bízni s amire az életet építeni lehet; a *Szentlélektől* származó, tehát nem emberi okoskodásból; és nem saját magyarázatából folyó, vagyis amely-nek magyarázatát nem ember, hanem a *Szentlélek* adja.

2. A pásztor. (I. Péter 5:1—4).

a) *Ki vagyok én, mint pásztor?* Az emberekkel való viszonyban *presbitertárs*, tehát egyike azoknak, akiket Isten az Ő szolgálatára elválasztott, a többiekkel együtt; azért választott el, mert a *Krisztus szenvedései tanúja* vagyok, a megfeszített Krisztust láttam és bizonyosságot teszek arról, hogy Ő a Krisztus; s *részese* vagyok annak a *dicsőségnek*, melyet Ő ígért híveinek. Ez a három jellemvonás meríti ki az én hiva-tásom lényegét.

b) *Hogyan kell dolgoznom?* Itt három gondolatpár van, melynek részei egymással ellentétben állva fejtik ki azokat az indulatokat, melyeknek vezetniök kell a munkában: *kényszer*

helyett — öröm, melyet az Istennek való szolgálat önkéntesége ad; *nyerészkedés* helyett — *szolgálatkész* jóindulat, mely nem kapni akar, hanem oda kész szálni mindenét Isten szolgálatára; *uralkodás* helyett — mint azok *példányképei*, akiket Isten a mi kezünk alá helyezett. Ha magamat megvizsgálom ez indulatok szerint, látom, hogy ha cselekedeteim külsőleg nem is vádolhatók avval, hogy ez indulatokat elárulják, de szívem mélyén ezekre a hajlam és indulatok gyökerei mind megtalálhatók. Csak magam megalázásával és naponkénti buzgó könyörgéssel reménylhetem, hogy e gonosz indulatoktól menekülni és az Ige által kívánt indulatokat felöltözni képes leszek.

c) *A szolgálat vége*: a Krisztus eljövetelével a dicsőség koronája, mely után minden igaz keresztyén vágyik.

3. *Az ember.* (II. Tim. 3:10—17).

Ez az ige olyan bizonyítvány Timotheus számára, aminőt én nem kaphatok. A Timotheus élete hűségben töltött élet volt. Ebben Isten Igéje úgy néz engem, mint embert, nem mint igehirdetőt, vagy pásztort. Szükséges ebben gyakran elmélyedni, mert a mi hivatásunk sokszor elfeledteti velünk, hogy elsősorban, *mint emberek*, Krisztusnak másokhoz hasonló gyermekei, kell odaállnunk az Ige elé, holott mi hajlandók vagyunk csak hivatásunk minőségében foglalkozni az Igével. Pedig, csak, ha mint ember leszek Krisztusé, akkor hirdethetem igazán őt és szolgálhatok igazán neki.

a) *Ebben meg kell nézni először azt, hogy mi az a hit*, amit mi követtünk s amiben meg kell maradnunk.

b) Tudnunk kell, hogy az *üldöztetésben*, mely a Krisztus evangéliumát itt várja, részt kell venni. De nem a magunk bűneiért s gonoszságaiért járó üldözésben, hanem abban, amivel a világ gyűlöli Krisztust. Ha ezt a gyűlöletet nem látjuk s az minket nem ér, ez azt mutatja, hogy életünk megalkudott a világ és Krisztus között.

c) Két dolog segít minket *megmaradni* a hitben, egyik az a *neveltetés*, amiben részesültünk, Isten régi és naponként bizonyossá váló elhívása, a másik az *Irás*, melynek mindennapi eledelünknek kell lennie.

4. *A tanítvány.* (Ján. 15:1—8).

Ez igében két fontos dolog van kiemelve: egyik ez a feltevés: *ha én bennem maradtok*; tehát nem mellettem, vagy velem, hanem bennem, ami a teljes és megszakíthatatlan életközösséget jelzi Krisztus és tanítványai között; a másik ez az ígérés: *kérjétek, amit csak akartok*, mely ígérés minden feltétel és kikötés nélkül szól azoknak, akik benne vannak. A ta-

nítványi viszonyoknak két oldala van: a) a Krisztussal való teljes *életközösség*. Ezt jelzi a szőlő és vessző viszonya, mely mutatja, hogy a mi életünk csak Őbenne ér valamit. Nála nélkül pusztulás vár reánk, mert a táplálkozás lesz lehetetlenné. Aki Krisztusba oltatott, annak más tápláléka nem lehet, mint az Ő igéje, anélkül meghal és elsenyved. Mit jelent az, hogy az én kapcsolatomban Krisztussal olyan szoros, mint a szőlővesszőé a szőlőtővel? Ki állhat jól erről a viszonyról? Senki más, csak Ő, aki engem a kezében tart és üdvösségem felett öröködik.

b) A másik, ami ebből a viszonyból folyik, a *gyümölcsözés*. A mi életünk csak akkor teremheti a neki tetsző gyümölcsöket, ha benne vagyunk és benne maradunk. Ez a gyümölcsözés kényszerűség, nem függ tőlem és nem az én érdemem, hanem annak a táplálóerőnek következménye, ami a Krisztusból árad át az én szívembe és életembe, nem is a magam dicsőségére történik, hanem Isten dicsőségére.

5. *A testvér.* (Ján. 13:34—35).

A másokkal való viszonyomat az Isten Igéje a *szeretet viszonya* néven illeti. Nem lehet olyan lélek, akivel ne ebben a viszonyban álljak, tehát a szeretet nem valami ünnepi érzés, mellyel néha, némelyekkel szemben viseltetem, hanem egy viszony, mely mindenkivel egyformán összeköt. A szeretet viszonyának a *jellemvonásait* kell keresni a következőkben: A szeretetnek az Ige szerint egy mértéke van: a Krisztus szeretete, tehát nem emberi mérték. A Krisztus szeretetének vonásai közül a következők: *őszinteség*, mellyel nem takargatja a bűnt és nem igyekszik azt mentegetni, hanem kiemeli belőle azt, aki benne van; a mi szeretetünk a más bűnével szemben csak ebben nyilvánulhat: rávezetni a Krisztus bűntörlő szerelmének megismerésére és annak való átadásra; *együttérzés*, mellyel együtt szenved mindenkivel, minden fájdalmat meg tud gyógyítani; *áldozatosság*, az igazi szeretet mértéke az áldozat; *függetlenség*, mely nem tekint emberre és különbségekre, csak arra, hogy aki mellette áll, az igényt tarthat az Ő szeretetére, függetlenül arra, hogy e világ ítélete szerint megérdemli, vagy nem. Ha a magam szeretetét ennek tükrében megvizsgálom, látom, hogy az én szeretetemben mennyi hazugság, önzés, visszautasítás és világi tekintetekhez való alkalmazkodás van. b) Ez az igaz szeretet *ismertetőjele* mindazoknak, akik igazán az Ő tanítványai.

A szeretet Lelkének ilyen kiadásáért naponta kell könyörögnöm.

I.

A hitvallás az életben és munkában.

Abban az arányban, hogy egyházunk tudatából kikoptak régi hitvallásaink és az egyház a maga életének és munkájának fundamentumát és igazolását más tereken kereste, kopott ki ez a régi és áldott örökség a használatból is. Csak tudtuk, hogy vannak hitvallások és hogy azoknak volt valami jelentőségük az egyházunk életében, de magukat ezeket a hitvallásokat nem ismertük és nem használtuk s lassanként csak az egyházhistórikusok kiváltsága maradt, hogy ismerjék azokat. Ennek a következményeit ma már mindnyájan látjuk, de ezek közül csak arra akarunk itt rámutatni, mely által világosan beteljesedett egyházunkon is az ítélet: akinek van, adatik, akinek nincs az is elvétetik tőle, ami van. Mert ez az út vezetett arra, hogy hitvallásaink lassanként olyan betemetett kutakká váltak, melyek nagy értékei és áldott bizonyosságai egészen elvesztek szemeink elől. Ástunk helyettük repedezett kutakat, az egyéni meggyőződés és vélemény, a történetileg kialakult hittudat stb. néven, de ezek nem tartották a vizet s nem voltak képesek felüldíteni azt a szomjazót, aki az Ige örök forrásaihoz igyekezett.

Mikor tehát a hitvallások használatáról beszélünk, két dolgot kell tekintetbe vennünk: az egyik az, hogy a hitvallások mind személyes hitből indulnak ki, *személyes bizonyágtételek*. Formájuk, stílusuk, történetük bizonyíték emellett. Ezt azért fontos tudni, mert ez vezet arra a meggyőződésre, hogy a hitvallás igazi megbecsüléséhez és megértéséhez, még inkább pedig használatához csak úgy juthatunk el, ha azokat nem egy régen elhagyott kor termékeinek, nem egy egyház általános, személytelen törvényhozási aktusának kell nézünk, hanem olyan bizonyágtételnek, mely mögött lobogó hit él s mely lelkekből lelkekhez szól. A hitvallás megértésének és értékelésének kulcsa tehát a személyes hit. A közömbösség vagy hitetlenség sohasem láthat bennük mást, mint egy külső szabályozó, esetleg kényszerítő normát, mely megköti, lenyüggözi egy régen elhagyott és megunt tartalommal s ezért a hitetlenség és közömbösség mindig védekezik is ellenük, mert tartalmatlanságát az egyéni meggyőződés szabadságának köpenye

alá rejti. A hitvallás kötelező ereje és érvénye ellen sohasem azért tiltakoznak, mert kevesebbet kíván, mint amennyit az illető hinni akar, hanem mindig azért, mert követelésének többségével és teljességével olyan hiányokra mutat rá, amiket a lélek érez, de pótolni nem akar. Világosan kell látnunk tehát először is azt, hogy a hitvallásban formai szempontból nem valami általános tételek, hanem személyes hit nyer kifejezést. Ennek a gondolatnak a hitvallás használatára nézve mindjárt le is vonva a következményét, azt találjuk, hogy a hitvallás célja a személyes hit táplálása, tehát azt úgy kell nézni, mint *saját magam és mások hitének kifejezését* s nem mint valami olyan művet, melyben az egyház általános meggyőződése található.

Ennek a személyes oldalnak van azonban egy tartalmi vonása is. Ha a hitvallás a személyes hitre irányul, akkor ezt a hitet nem csak kifejezi, mint régebben gondolták s a jelentősége nemcsak az, hogy leírja a mai keresztyén és pedig ref. keresztyén hittudatát, hanem egyenesen *megszabja*, mit kell hinnem. A hitvallásnak ez a vonása azon a viszonyon alapszik, amiben a hitvallás a kijelentéssel áll. A hit tárgya a kijelentés. Az a hitvallás, mely a kijelentést nem a maga teljességében dolgozza fel, kevesebbet ad, mint amit hinnem kell, a keresztyén embert nem elégítheti ki sőt, az a hitre nézve nem segítőleg, hanem hátráltatólag hat. A hitvallás az Irásban adott kijelentés formulázása, tehát a Biblián alapul és személyes lelkéhez szól, kötelező erővel. A hitvallásban tehát a hívő lélek a saját hitének vezérfonalát, tartó oszlopait bírja. Ennek a gondolatnak nagy fontossága van a hitvallás használatára nézve, mert ennek alapján állíthatjuk azt, hogy a hitvallás az egyéni lélekre olyan feltétlenül szükséges, hogy azt semmi módon nem nélkülözheti. Szükséges azért, mert ez védelmezi meg attól, hogy az egyéni hit a bármi fajú szabadosság és tájékozatlanság örvényeibe ne hulljon. Az által, hogy a hitvallás alapján áll, lehetőséget nyer arra, hogy a saját emberi és egyéni okoskodásait megvetve, a *kijelentés helyes és igaz üzenetét megismerhesse*, téves és félrevezető tanoktól óvakodhassék. Ez az egyik igen jelentős következménye a hitvallás személyes hitben való szerepének, melyre különösen ma, mikor sok lélekben felébredt az érdeklődés a Biblia iránt, nagyon fel kell hívni a figyelmet. Más oldalról azonban ez *biztosítja és elősegíti a hitnek erősödését és gyarapodását is*. A hitvallás, mely a Biblián alapul, a hit kérdéseinek rendszeres előadása és azokba való rendszeres bevezetés által megszilárdítja a lélekben a hitet, annak egyes, az egyén előtt nem világos kérdéseit megvilágítja, nehézségeire és mélységeire rámutat. E tekin-

tetben a hitvallás a keresztyén lélek számára egyenesen nélkülözhetetlen, mert enélkül a Biblia és a keresztyén élet nagy labirintusában, problémái között eltévedne és egyes kérdések súlyát és jelentőségét illetőleg homályban maradna. Annak, hogy a hitvallások a személyes élet használatában olyan kevés szerepet játszanak ma, lehet tulajdonítani azt a nagyon sok tájékozatlanságot, még olyanok között is, akik pedig a Bibliával naponta foglalkoznak, mert annak titkai és mélységei között valósággal eltévedednek.

A hitvallásnak ez egyik oldalán tehát, már is találtunk értékes indításokat annak használatára vonatkozólag, mikor láttuk, hogy a hitvallást egyik oldalon, mint személyes bizonyágtételt kell nézni és mint a magam személyes bizonyágtételét elfogadni.

A hitvallás azonban nemcsak személyes bizonyágtétel, hanem a kijelentésnek olyan formulázása, melyet a *keresztyén egyház egy bizonyos időben és egy bizonyos módon hozott*. Nem azok egyéni hitvallása és bizonyágtétele volt, akik írták, mert ez akármilyen helyes és szép hitvallás lett volna, még sem lenne az egyház egyetemes hitvallása. Jellemző és lényeges tehát a hitvallásra az, hogy az nem egyesek hitét, hanem az *egyház hitét* tartalmazza, bár az egyház hiténél az egyeseké lehet mélyebb, vagy kevésbé mély, ami az egyház életében sokszor tapasztalható. Ez a közösségi vonás nem azon alapul, hogy az egyház azt a hitvallást szótöbbséggel elfogadta, vagy más módon a tagjaira kényszerítette. Amint az, hogy a hitvallás engem kötelez nem függ attól, hogy én elismerem-e, mert a közömbös és hitetlen számára is kötelező erővel bír, úgy az egyházra nézve sem abban van a hitvallás kötelező ereje, hogy elfogadta, mert kötelez egy olyan egyházat is, mely öntudatlan vagy indifferens. E kötelezés ereje abban rejlik, hogy a hitvallásnak *kettős biztosítéka a Biblia*, melyben a kijelentés adatott és a *Szentlélek*, mely e kijelentés meglátásának formulázásában az egyházat vezeti. Ugyanaz az eset áll tehát fenn itt, mint amit az előbb láttunk: az egyén lehet közömbös, vagy hitetlen, a hitvallás kötelező érvényét egyéni tetszésével meg nem változtathatja, az fennáll előtte, mint hivatató és kényszerítő parancs s akármilyen közömbös legyen az egyház, ha elfeledkezik is a maga hitvallásáról, annak érvényét meg nem változtathatja. S amint az egyén hite ingatag és alaptalan addig, míg nem a hitvallás alapjára helyezkedve akarja hitének kérdéseit megérteni, az egyház hite is ingatag marad s mint ilyen kitéve számtalan mellékútra térésnek, míg vissza nem tér a hitvallás alapjára.

A hitvallás ezen közösségre irányuló vonása megint két

értékes indítást ad annak használatára vonatkozólag. Az egyiket abban találjuk, hogy az a tény, hogy a hitvallás nem egyének hitét, hanem az anyaszentegyház hitét tartalmazza, formailag összekapcsolja mindazokat, akik ezt a hitet magukra nézve kötelezőnek ismerik el. A mi egyházunkban tehát azok, akik az evangélium üzenetét a lelkükre vették, akik Isten országáért és az Ő dicsőségéért munkálkodni akarnak, akik az Ige és imádság és szolgálat által magukat Istennek akarják szentelni, ebben a hitvallásban megtalálhatják azt az összetartó erőt, mely őket a magukban, egyedül való tusakodástól megoltalmazva, beállítja abba a testvéri közösségbe, melyet a református egyházban levő hívők képeznek. Így a hitvallás az Ige tanulmányozásában annak megértésére rávezet, az imádkozásban és szolgálatban a testvéri kapcsolat által áldásokat és munkamezőt ad az egyes léleknek is, de ezáltal az egész egyháznak. A hitvallás az egyházra nézve *mentség* minden egyéni önkény, szabadosság ellen, mely akár a hitben, akár az életben az egyházat fenyegetné, mert minden egyéni változatosság mellett is, mely a keresztyén lelkek között tapasztalható, az egységet biztosítja, de másfelől a hitvallás biztosítja az egyháznak azt a kötelességét, hogy a benne rejlő erőket az egyéni lelkek meggazdagítására fordítsa s felelősségét azok iránt, akiknek hite által az egész egyház épül és fennáll, minél világosabban megérezze.

A másik vonás, amit itt tekintetbe kell venni az, hogy a hitvallás nemcsak külsőleg kapcsol össze lelket és lelket, hanem összetartja belsőleg mindazokat, akik a szentek közösségébe tartoznak bele. A hitvallás a *Szentlélek munkája*, az vezette az atyákat, hogy így és ne másképpen tegyenek vallást a maguk hitéről s az egyház belső történetében a hitvalláshoz való ragaszkodás bizonyítéka volt annak, hogy az egyház hallgatni akar az őt vezető Szentlélek szavára és engedelmeskedni akar annak. Így kapcsol ez tehát össze, minket egyeseket, a *magunk hite által a szentek közösségének hitében*, amit a lelki egyház, az Isten Izráele vall. Az egyéni hitnek tehát nemcsak azért *nincs fejlődési lehetősége a hitvallás nélkül*, mert ez rendszerezi és mélyíti azt el s teszi öntudatossá, hanem azért *sines*, mert a hitvallás teszi igazán lehetővé az *egymás hite által* való épülést, enélkül csak magát építi mindenki. Mikor egy hívő a hitvallást tanulmányozza, mikor abba elmerül, nemcsak azt cselekszi, hogy el-elmerül az Isten üzenetének csodáiba, hanem azt is, hogy ezeket a csodákat, Isten e kijelentésének üzenetét a *hívő lelkek nagy közösségének* áldásai-val kapja. Abban a pillanatban *találkozik lélekben* mindazokkal, akik az evangélium üzenetét azon a módon nyerték, tehát

örökös-társává lesz egyháza a földről rég eltávozott szentjeinek és közösségbe jut velük téren és időn keresztül. Ez magyarázza meg, hogy miért nem lehet *gyülekezeti és egyházi öntudat* másképpen, csak a hitvallások alapján, hogy ennek oka nemesax az, hogy a hitvallás külső összekötő kapocs, mint egy közös alapszabály, vagy program, hanem közös életút, ugyanazon forrás, mely nélkül egy egyház életét, Istentől kapott üzenetét, feladatait megérteni nem lehet. A hitvallás tehát a közösségi vonásában tartalmilag nem más, mint az a *csatorna*, melyen át Isten üzenete az egyes hívő lelkekhez eljuthat, egy közös csatorna, melynek használata engem titokzatos, belső egységbe hoz a Szentlélek által mindazokkal, akik ugyanezen úton kapták a kijelentés üzenetét.

Azért azt mondhatjuk, hogy a hitvallás használata nélkül úgy az egyén, mint az *egyház élete* félszeg és hiányos marad. Az egyházé is, mert csak akkor válik valóban Isten üzenetének közvetítőjévé a világ és egyesek számára, ha a maga hitvallását öntudatosan elfogadja, vallja, azaz, ha a hitvallás azzá lesz, aminek lennie kell: *az egyház bizonyágtétele a maga hitéről*. Ez világossá teszi, hogy ha a ma nagyon népszerű módon hangoztatjuk is a hitvallás fontosságát az egyházunk életére és szóban és írásban lándzsát törünk is a különben már senki által nem támadott állítás ellen, hogy vissza kell térni a hitvallásainkhoz: ez még mindig nem elég, mert ez csak jelszó, arra van szükség, hogy a hitvallást használjuk, saját életünk és gyülekezetünk élete megújító eszköze gyanánt.

Ezért, ha a hitvallás használatáról beszélünk, két oldalon kell arról szólni: miképpen használhatom a hitvallást a magam életében és miképpen használhatom abban a munkában, mely a gyülekezetemben reám vár. Noha itt elsősorban a Heidelbergi Káté használatáról van szó, mégis tekintettel kell lennünk mindkét hitvallásunk használatára, tehát a továbbiakban egyformán tekintetbe vesszük a Káté és a II. Helvét Hitvallás használatának lehetőségeit.

1. Miután az előbbieken megállapítottuk azt, hogy a káté és a hitvallás a személyes keresztyén élet táplálása tekintetében nélkülözhetetlen s hogy ezek adják a módot a személyes hit elmélyítésére, öntudatosítására s az egyházi közösség hitével való kapcsolatra, először is arra kell utalnunk, milyen módon használhatom én a hitvallást a magam személyes életében? Különösen a következő pontokat lehet erre nézve felsorolni:

1. A hitvallás és a káté fontos eszközök a Biblia tanulmányozása alkalmával. Azt is mondhatnánk, hogy a Bibliát ezek nélkül nem lehet helyesen tanulmányozni. A mi hitvallásaink a Biblia alapján vannak megalkotva és pedig úgy, hogy a

Biblia tanítását a hit egyes kérdéseire és annak rendszerére vonatkozólag összefoglalják. Ezért jelentenek nagy segítséget, mert a Biblia azon részeit, melyek egy bizonyos kérdésre vonatkoznak, összefoglalva és megmagyarázva tárják eléink. Ha a hitvallást, vagy a Kátét megnézzük, ott állandó utalásokat találunk a Biblia egyes lokusaira, melyekkel a káté és hitvallás a maga állítását alátámasztja. Ha valaki így, a hitvallás vezetése mellett olvassa a Bibliát, annak egyes helyei világosságot nyerne előtte és nem fordul elő az az eset, amiről gyakran hallunk panaszkodni, hogy a Biblia egyes helyeit az olvasók félreértik, vagy a Biblia olvasása közben egyes részek állandó homályban maradnak előttünk. A Bibliának a megértését régebben úgy akarták előmozdítani, hogy azt hitték, hogy az egyes könyvek előállításának körülményei és történeti háttere lesz az a kulcs, ami annak megértésére vezet, pedig ennél sokkal biztosabb kulcs a hitvallás, mely nem muló történeti elemekhez köti a jelentést, hanem a kijelentés egész rendszerébe állítja be. A Bibliának ilyen tanulmányozásával azt is elérjük, hogy a hitvallások igazságát nem kell nekünk bizonyítgatni, bizonyítja azt saját maga a Bibliára való hivatkozással s ezzel egy másik nehézségnek vágjuk útját, annak, mely a hitvallás és Biblia közötti feltételezett ellentétből kifolyólag a hit egyes kérdéseiben kételyt és bizonytalanságot eredményezett. Ezek a kételyek a lehető legjobb módon oldódnak meg a hitvallás és Biblia együttes és személyes tanulmányozása által. Cluj, a Gubernium tekintélyes kiadásával.

2. A másik oldala a hitvallás használatának éppen itt található, amikor meglátjuk azt, hogy a hitvallás tanulmányozása az egyes lélek számára a személyes hit és élet kérdéseire ad feleletet. Ez az oldal talán első pillanatra különösnek is tetszik azok előtt, akik megszokták, hogy a hitvallást úgy tekintik, mint személytelen, merev hittételek rendszerét, melynek az egyeshez csak annyi köze van, hogy el kell fogadnia és el kell hinnie, de sohasem gondoltak arra, hogy lehet úgy is felfogni, mint amely megbeesülhetetlen kalauz a keresztyén élet és hit kérdéseiben. Természetesen a hitvallás ilyen használata csakis annak a Bibliával kapcsolatban tartásával képzelhető, mert így lehet az a vezérfonal, mely a hit és élet kérdéseiben a Biblia gazdag és kimeríthetetlen kincsesházában elvezet. E tekintetben azt találjuk, hogy amilyen arányban növekedik az egyes lelkek érdeklődése a keresztyén élet és keresztyén hit kérdései iránt és ez az érdeklődés napról-napra elevenebb és mélyebb lesz, annál nagyobb szerep jut a hitvallásnak e kérdések tisztába hozatalában. Naponként találkozhatunk lelekkel, akiknek ilyen irányú kérdéseire a hitvallás

tanulmányozása pontos és megnyugtató feleletet tud adni. Ezért fontos dolog, hogy legyőzve azt az elavult és helytelen előítéletet, mely a hitvallásban száraz dogmák tömegét látta, mutassuk meg a keresztyén élet és hit kérdései iránt érdeklődő lelkeknek, hogy mit nyerhetnek a hitvallás tanulmányozása és pedig személyes tanulmányozása által.

3. Éppen azért megbecsülhetetlen a hitvallás mint építő vezérfonal a Biblia naponkénti tanulmányozása és a csendes óra számára. Talán ezt legnehezebb elképzelni annak, aki a Heidelbergi Kátét csak az iskolai tananyag sötét szemüvegén nézte, akár, mint tanuló, akár, mint tanító s megszokta, hogy abban nehéz, csaknem érthetetlenül tömör, tanítani és tanulni egyaránt lehetetlennek látszó tételek és kifejezések vannak s aki a Helvét Hitvallást csak a dogmatörténeti előadásokból ismerte meg s megborzadt annak tömörségétől. Pedig azok telve vannak erővel és léttel és elképzelhetetlenül sokat tudnak adni a mindennapi olvasás és elmélkedés számára. A Heidelbergi Káté első kérdése kimeríthetetlen anyagot ad az elmélkedésre, ha azt a Biblia világánál nézzük s még az olyan kérdések is, melyek látszólag száraz tételeket fejtegetnek, mint a Krisztus kettős természetéről szólók, a hívő és alázatos keresztyén előtt el sem gondolható mélységeit és háládatosságra indító áldásait csakis a Biblia mellett és annak tanulmányozásával együtt kell használni és pedig azt a módszert követve, hogy a Káté vagy hitvallás minden egyes mondatában való elmélyedéshez megkeresni a jeleztt bibliai helyeken kívül még azokat, amelyek azzal kapcsolatban vannak, azt megerősítik, vagy azon tétel másik oldalára utalnak. Hogy milyen gazdag és áldott eszköz lehet ez, mutatja egy olyan kísérlet, melyet az Ifj. Ker. Egy. Világszövetségének jelen évre kiadott bibliaolvasó kalauzában látunk, mely a Heidelbergi Káté gondolatmenetén épül fel. Ilyen vezérfonal készíthető akár a káté vagy hivallás egészéből akár annak egyes részeiből, melyeket alkérdésekre osztva gazdag anyagot kapunk az elmélkedésre. Így megelevenedik és meggazdagodik a hitvallás használatával az az anyag, amit a napi csendes órában felhasználunk s így lesz a csendes óra igazán tárgyában is határozottá. Észre vesszük, hogy a hitvallás gondolatai hogyan válnak alkotó erőivé a magunk személyes életének, irányítóivá elmélkedéseinknek s hogyan adnak egész keresztyén életünknek öntudatosságot, gerincet, melyhez most már könnyen lehet pótolni és elhelyezni a többi kérdéseket. A hitvallásról és kátéről is az lesz a tapasztalatlunk, hogy ez elmélkedések által egyszerre világossá válik előttünk, annak a megállapításairól meglátjuk, mennyire ele-

ven részei azok a mi életünknek s hogy azok nélkül keresztyén hitünk és életünk nem is lehetne el.

Ezek azok a módok, amikkel a hitvallást és Kátét a személyes életben használhatjuk, sőt használunk kell. Természetesen ebben elsősorban saját magunknak kell tapasztalato-
kat szereznünk, de itt nem szabad megállani, hanem másokat is rá kell vezetnünk a káté és hitvallás ilyen használatára, mert ha magunk nem tapasztalunk, hiába ajánlgatjuk másoknak. Ez a személyes használat vezet reá bennünket most arra, hogy felhasználhassuk őket a munkánkban. A munkában való helyes felhasználás kulcsa a személyes használat.

II. Ha most arról beszélünk, hogyan kell és lehet felhasználni a hitvallást a munkában, először is arra kell a figyelmet felhívni, amit a bevezetésben mondottunk, hogy az a kérdés: akarom-e vagy nem akarom használni a hitvallást a munkámban, nem az egyéni tetszés kérdése és nem egy módszer alkalmazásának kérdése, melyet tetszés szerint alkalmazhatok, vagy nem. Egy módszer, vagy egy eszköz alkalmazásának kérdésében lehet közömbös álláspontot elfoglalni s lehet egyéni véleményekhez alkalmazkodni, de abba a kérdésben, hogy a hitvallásnak szerepet kell adnom a munkámban, nem lehetnek külön vélemények. Mert a hitvallás használata adja meg a munkának a szilárdságát, a belső gerincét, enélkül a munkám lazává és bizonytalanná válik s a lelkek, akik gondozásom alatt vannak, inga-tagokká a hit és élet legmélyebb kérdéseiben. A hitvallás használata adja meg a munka egyházi karakterét, mely nélkül az a levegőben lógna. Tehát az egyes lélek szükségéi éppen úgy, mint az egész anyaszentegyház építésének belső törvényei arra utalnak, hogy a hitvallás a munkában semmi módon el nem hanyagolható.

Csak röviden mutatunk rá azokra a pontokra, melyeken ez a munkában eszközölhető. Elsősorban is azt kell megjegyezni, hogy a hitvallás a munkánkban egy olyan rendszeres anyagot ad, melynek használata sok hiábavaló munkától szabadít meg. Ha a munkámban a hitvallást és Kátét szem előtt tartom, megszabadulok attól a veszedelemtől, hogy állandóan mellékkérdéseken lovagoljak, hanem figyelmem s így azok figyelme is, akik között dolgozom, állandóan a centrális nagy igazságok és elvek felé fog irányulni, azokból ítélem meg a kisebbeket és mellékeseket. Erre pedig nagy szükség van, mert a pásztori munkának egyik nagy veszedelme a belső elaprózottság, apró, jelentéktelen kérdésekben való elmerülés s nagy veszedelme ez a lelkeknek is, amelyekben tévelygésekre, bizonytalanságba esnek, de a vezetőinek is, mert képte-

lenné lesz azoknak szilárdságát biztosítani. A szentek közösségének javaiban való részvétel így a lélek számára illuzóriussá válik, s ebből a közösségből többé-kevésbé kiszakad.

A hitvallás és káté használatára vonatkozólag a következő pontokon látunk itt tennivalókat:

1. A munkaágak közül az igehirdetés az egyik, ahol a hitvallás öntudatos használatára különösen szükség van. A hitvallás tanulmányozása igehirdetésünknek elszámolhatatlanul sok áldást és erőt tud adni. Ráirányítja figyelmünket a keresztyén hit és élet legfőbb kérdéseire és pedig alapvető kérdéseire s megszabadít a felesleges részletekben való elmerüléstől. Aki maga előtt látja a káté egy-egy nagy kérdését, nem könnyen esik abba a kísértésbe, hogy a szomszédok közötti jóviszony, vagy a nyár áldásai feletti elmélkedésekkel töltse a szószékből a drága időt; anélkül, hogy az ilyen speciális témákat teljesen elejtené, mert a Káté megfelelő kérdései erre is adnak ma elég anyagot. Aztán az igehirdetésünket tárgykörében rendszeressé teszi, biztosítja, hogy a legnagyobb kérdések mind sorra kerüljenek, ad egy olyan igehirdetői teksztusgyűjteményt, aminél jobbat keresve sem lehet találni. Végül igehirdetésünket határozottá teszi és gyülekezetünk felekezeti tudatát erősíti. Az olyan gyülekezetben, melynek a hitvallások felhasználásával predikálnak, a téves és félrevezető gondolatoknak és tanításoknak nincs talaja, tehát a felekezeti öntudatot az ilyen igehirdetés kiépíti. Edigi igehirdetésünk nagy nehézségei egyik okát ebben találhatjuk. Hogy ezt hogyan lehet keresztülvinni, erre nézve már voltak kísérletek. A régi egyházi szokás a vasárnap délutáni kátémagyarázattal, a liturgiában is használatos régi katekizmusi énekekkel (melyek jelen énekeskönyvünkéből, sajnos, kimaradtak e címen), nemcsak régi szokáson, de rendeleteken is alapulnak. Még kézikönyvek is voltak erre, legismertebb az Oosterze-féle feldolgozás, de ezen kívül számos ilyen van idegen nyelveken. Nagyon célravezető eljárás, ha az igehirdetésünk teksztusait előre kijelölve, azt a hitvallás, vagy káté egy-egy részének feldolgozásával kötjük össze, vagy egy megállapított ciklusra vonatkozólag ezek vonatkozó helyeit felhasználjuk.

2. A vallástanításban a hitvallás és káté felhasználásáról más helyen is lesz szó. Erre nézve most csak utalunk arra, hogy a gyermekek és ifjúság tudatában milyen mérhetetlenül fontos a mi ref. hitünk alapelveinek ezek által való bevitele. A vallástanítási tanterv-javaslat azért próbálta a kátét az egész vallástanítás anyagának belső gerincévé tenni. A gyermek, ki a maga vallástanítását a legelső osztálytól kezdve

ennek alapján kapta, nehezen fog e lelkébe gyökerezett igazságoktól valaha is elszakadni tudni. Oriási jelentősége van a konfirmációra való előkészítésnél a hitvallás és káté használatának. Az egyes kérdéseknek nem egyszerű betanítása, hanem a keresztyén élet tükrében való kifejtése, a benne rejlő igazságnak a gyermek elé állítása, ezek azok a módok, melyek biztosítanak róla, hogy a gyermek a kátében nem egy megtanulhatatlan anyagot, hanem hitének fundamentomát fogja látni. De ha nem tudtam neki megmutatni, hogy mi köze neki a Krisztus kettős természetéhez, akkor természetesen csak unalom és túlterhelés a következménye. A konfirmációban a hitvallásnak a gyermek személyes hitvallásává kell válnia egész élete ügyévé és fundamentomává. Ezért az a módszer, mikor a kátét betanítják és evvel eleget vélnék tenni az előkészítésnek, már régen elavult, az előkészítő óráknak megbeszéléseknek, a hit és élet kérdéseit a káté alapján megtárgyaló s a legapróbb részletekig menő tárgyalásoknak kell lenniök, összekötve a személyes pásztoráció minden eszközével.

3. A harmadik munkaágban, a pásztorációban különösen sokoldalú érvényesítést nyer a Káté és hitvallás használata. Már említést tettünk arról, hogy a személyes kérdésekben, melyekben a lelkek hozzánk fordulnak, milyen sok feleletet nyerhetünk ezekből. A lelkeket a hitvallás megismertetésével és használatába való bevezetésével képessé tesszük arra, hogy a saját kérdéseiket ezek nyomán magunk is megoldhassák. Különösen szükséges ez ma a hit kérdései iránt felébredt érdeklődésre való tekintettel, mert nekünk azt az eljárást kell követnünk, hogy az egyes lelkeket képessé igyekezzünk tenni a saját kérdéseik megoldására. Hasonlóképen jelentős a hitvallás használata a más felekezetek tanításával szemben való öntudatosítás céljából, melynek szintén a személyes pásztorációban nyílnak lehetőségei. Itt arra kell igyekeznünk, hogy a hitvallás és káté ne valami titokban tartott orvosság legyen, melyet előhúznak a baj esetén, hanem annak a léleknek is legyen mindennapi tápláléka. Ennek eszközei gyanánt a gyermekek között a gyermekistentiszteletek és vasárnapi iskolák, az ifjúságnál a bibliakörök, nőszövetségi bibliaórák, vallásos összejövetelek számtalan alkalmat adnak.

Végül meg kell látnunk azt, hogy a hitvallásnak és kátének, mint könyvnek és írásműnek a használata kapcsolatban kell, hogy álljon a többiek használatával. A legközelebbi kapcsolatban a Biblia használatával áll, mely számára forrás és anyag, melyben ezek tájékoztatnak bennünket. Az énekes könyvvel szintén kapcsolatosan kell a hitvallást felhasználni.

nunk, egy pompás és áldott tanulmányozási tárgy lenne Énekeskönyvünk a hitvallásaink tükrében való áttanulmányozása s az énekek tanítása közben a hitvallás és káté egyes megállapításainak illusztrálása. A vallástanítási kézikönyvek használatánál szintén sok kapcsolópontot találunk, a bibliai történetek és egyháztörténet a hitvallás és káté kimeríthetetlen illusztráló forrása, maga az egyháztörténet nem más, mint a hitvallás és káté igazságainak története az emberi életeken és egyház életén keresztül.

Hitvallásunkban így az egyén és gyülekezet életébe való bevezetése kiszámíthatatlan áldásokat fog hozni. Ennek első lépése természetesen, hogy azok, akik az egyházban munkálkodnak, lelkészek, tanítók, bibliakörök és vasárnapi iskolák vezetői először a saját életükben vegyék használatba a hitvallást és kátét s próbáljanak saját maguk hozzájutni annak áldásaihoz. A második lépés, hogy használják abban a körben, ahol munkálkodnak. Egyházunknak pedig az a feladata, hogy a II. Helvét hitvallásnak lehető legolcsóbban megszerzhető kiadásával s a hitvallás és káté magyarázatára írt művek kiadása és legnagyobb körben való elterjesztése útján rendelkezésre bocsássák azokat az eszközöket, melyek erre szükségesek. Addig is azonban, itt e helyen a hitvallásról és kátéről elhangzott előadások gazdag anyagot nyújtanak arra, hogy gyülekezeteinkben és bibliaköreinkben megbeszélések és előadások formájában azokat értékesíthessük.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I. L.

Egyházi Szemle.

Egyházunk problémái a tordai nagyhét tükrében.

A szeptember 3—10. napjain Tordán tartott egyházkerületi értekezlet és nagygyűlés, mint a többi ilyenek is, azért is fontosak, mert az ilyen gyűléseken lesznek világossá, éleződnek ki vagy símulnak el egyházunk életében olyan kérdések, melyek döntőleg érintik egyházunk belső, vagy külső életét. Ahelyett tehát, hogy a nagyhét külső történetével foglalkoznánk, amit többi egyházi lapjaink dolgoznak fel részletesen, inkább egy néhány megjegyzést óhajtunk tenni azokra a kérdésekre, melyek itt felmerültek. E kérdések sokszorosan jellemzők egyházunk jelenlegi helyzetére és életére, mert egy idegen szemlélő itt láthatja azokat az ütközőpontokat, melyek egyházunk további haladásának vonalát meghatározzák.

Az első ilyen kérdés volt kétségtelenül az, mely már messze előre meghatározta a gondolatokat: *A lelkészek együttműködésének kérdése*, e cím alá vonva igen helyesen, az addig már nagyon elszenvedélyesedett és a főkérdést sokszor tekinteten kívül hagyó vita lényegét. Lapunk, bár az eddigi vitában e kérdés felett nem vett részt éppen azért, hogy az úgysis túlságosan heves indulatokkal tele vitának újabb anyagot ne adjon, természetesen a Szövetség által megállapított program és tervzet mellett foglalt állást. Ma sem állunk más állásponton, mint azon, hogy komoly és ref. lelkipásztorokhoz méltó kapcsolat csakis azon program alapján képzelhető. Ezért a magunk részéről úgy látjuk, hogy a két mozgalom nemcsak keretben és módszerben, hanem célban is különbözik, mert az egyik először előír egy követelményt és azokat akarja tömöríteni, akik ezt vállalják. A másik először tömöríteni akarja az embereket s azok által akar hozni olyan programot, melynek szankeciója és ereje a közelfogadásban rejlik. Akárhogy próbáljuk is ezt magyarázni, ez bizony két egymástól merőben különböző cél. Az előbbi már ismer egy célt és vallja, hogy az egyetlen célt, ami lelkipásztorokat összehozhat, a másik ezután akarja azt, tehát előre meg nem szabott alapokon és feltételek mellett megvalósítani. Ezt a lényeges differenciát sem a megbeszé-

lés, melynek rövidre szabott ideje, izgatott hangulata, a tárgyalás anyagának és kérdéseinek óriási terjedelme még egy megközelítőleg összekapcsolódó vitát sem engedett meg, sem a határozat nem tudta elenyésztetni. Sajnálunk kell, hogy e lényeges és az egész lelkipásztori élet és hivatás kérdésére kiterjedő kérdést egyházunknak egy ilyen alkalmi határozattal kellett megoldania s nagy kárnak tartjuk egy evangéliumi egyházra nézve, hogy egy ilyen kérdés felett a tiszta elvi szempontokból származó döntést prolongálnia kell. Másfelől azonban tudjuk azt, hogy maga a kérdés nem az Egyesület vagy Szövetség kérdése, hanem egyik jelentkezése az egyház megújulása kérdésének s így nem emberek döntése, hanem a Szentlélek vezetése alatt áll. Ő majd megmutatja, hogyan kell győznie annak, amit Ő akar a maga egyházában.

Az a vita, amely e kérdésben lefolyt, határozta meg tulajdonképpen a nagyhét hangulatát és tette élesen világossá magában az egész egyházban a *Két nemzedék harcát*, mely egy sok ellentétes véleményt kiváltó előadás tárgya volt. Magának a lelkészek együttműködésének kérdésében, a Heidelbergi Káté használatának kérdésében, a konfirmáció reformjának és a liturgia reformjának megbeszélésében felleírhatetlenül ott állott egy ilyen, ma már úgy látszik ki-egeyztetetlen véleménykülönbség, mint ahogy ott áll az egész egyházunkban. Ez a magyarázata annak, hogy az előadás megállapításait sokan nézték úgy, mintha az a lelkipásztorok két nemzedékéről szolott volna, holott az előadás említést sem tett papokról, világos jele gyanánt annak, hogy egy ilyen ellentét a gondolkozásban valójában van, csak sokan, akiket a megállapítások kellemetlenül érintettek, most eszméltek rá. Az a kép, melyet lapunk egy régebbi számában Makkai Sándor rajzolt az egyház régi és új munkásairól, ma sokkal világosabban áll a szemünk előtt s észre nem venni és a tanúságait le nem vonni, vétek magunk és egyházunk jövője ellen. A régi világ, minden tagadás dacára, bomladozni kezd körülöttünk s ma már az egyház régi nevelésű munkásai között a legtöbben meglátták, hogy egy olyan kor lépcsőjén állunk, melyben új lélek, új módszerek és új utak nyílnak meg azok előtt, akik számára a munka nem világnézetpropagálás, nem robot, hanem Isten országának alázatoságban való építése. Nem is kell félni a két nemzedék harcától csak olyanoknak, akik nem tudják a szívüket kinyitni a Szentlélek Isten parancsa előtt, akik gyanusan és bizalmatlanul fogadott „újításokat“, „az ifjúság kiméretlen előretörését“ látják abban, ami egyházunkban ma történik. Amint az engedetleneket elsöpri és megítéli a haladó Élet árja s amint

a kevélyeket és tiszteletleneket rövid életűvé teszi e földön, legyenek akár vének, akár fiatalok, a diadalmas és egyházunkban világosan munkálkodó Szentlélek boldog eszközeivé tudja tenni mindazokat, véneket és ifjakat egyaránt, akik alázattal hajolnak meg előtte és fenntartás nélkül tudják odaadni magukat az Ő szolgálatára. Ez pedig nem véneknek és nem fiataloknak kiváltsága, hanem azoknak, akiket Ő kiválasztott és egyháza szolgálatára elkötelezett. Az alázatos pásztorok fel fogják venni az új kötelességek terhét és hálásan köszönik meg az Úrnak, hogy többről-többre tanítja őket, a béreseket tiltakozni fognak, előírt kötelességeket, szerzett jogukat emlegetni és elfutnak, otthagyván a nyáját a farkasok prédájául. „A magad cselekedeteiből ítéltetel igaznak, vagy hamisnak.“

Az egész nagyhét előadásainak és gondolatainak a *hitvallás* gondolata köré való csoportosítása s ennek a kérdésnek már egyszerre minden oldalról való megtárgyalása különösen fontos volt és áldott eredményeket biztosíthat, ha nem marad pusztában elhangzott szó. De, hogy ez ne maradjon, egyházkerületünk nem térhet ki tovább olyan feladatok elől, melyek napról-napra égetőbbek lesznek. Ilyen egyik feladat a II. Helvét Hitvallás olesó és a nép kezébe adható kiadása és pedig minél hamarabb, mert a jelenleg használatos debreceni kiadás nem hozható be. Ez egyik legelső feladata legyen az egyh. ker. iratterjesztésnek. Hasonlóképen gondoskodni kell a Heidelbergi Káténak egy magyarázatos kiadásáról, az olvasók számára is, de a lelkészek és vallástanítók számára is. Szükséges lenne módját ejteni annak, hogy a hitvallási iratok tanulmányozása és egyes kérdéseinek megbeszélése lelkési értekezleteken lehetővé tétessék. Hogy e tekintetben milyen nagy szükség forog fenn, mutatja az a vita, mely a konferencián az egyházi törvények inspiráltságáról felmerült, ami elő sem fordulhatott volna, ha azok, akik az egyházi törvények inspiráltságára hivatkoztak, ismerik a II. Helvét Hitvallás II. részének ide vonatkozó fejtegetéseit, mely szerint attól, ami ről látjuk, hogy a szent iratoktól eltérő, „kiméletesen elfordulunk s az egyházi gyűlések határozmányai is hasonló módon tárgyalandók. Annak okáért nem türjük, hogy vallási vitákban, vagy hitbeli dolgokban, az egyházi atyák pusztá nyilatkozataival, vagy az egyházi gyűlések határozmányai-val, még kevésbbé, hogy a bevett szokások, avagy az ugyanazon véleményen levők nagy számával, vagy valami régi eredetű rendelettel zaklassanak bennünket“ stb. Kétségtelen, hogy amennyire határozottan kell engedelmességet követel-

nünk egyházunk törvényeinek és vallanunk azt, hogy Isten még a rossz törvények és hűtelen szolgák által is jó végre tudja vezetni Anyaszentegyházát, épp annyira kell figyel-nünk Isten akaratára, hogy egyházunk törvényeit és rend-tartását mindig jobban és tökéletesebben alkalmazzassuk ahhoz és eltávoztathassunk abból mindent, ami az Ő akaratá-val meg nem-egyezik.

Végül még egy fontos mozzanata volt a tordai nagyhét-nek: az egyh. ker. *Nőszövetség* megalakulása. A Nőszövet-ségek, melyek nagy lendülettel és lelkesedéssel indítottak be egyházkerületünkben, itt szervezték meg az egész egyházke-rületre kiterjedő hálózatot. Bár kétségtelen örömmel és hála-adással látjuk némely egyházközségben a Nőszövetség mun-kálkodását, nem titkolhatjuk el, hogy olyan kísértések is állanak az útjában, melyek minden nagy és hirtelen meg-szervezett egyesülettől elválaszthatatlanok. A legtöbb helyen a Nőszövetség csak ú. n. egyháztársadalmi szerv, melyből könnyen hiányozhat a belső munkára való készség s nagyon résen kell állanunk, hogy ezek a szép és lelkes szervezetek ne elégedjenek meg a külső munka megragadásával. Egy igazi egyházban minden munka a szív háládatos megteljesedéséből kell, hogy származzék s Isten országában hasznavehetetlen s csak ideig tartó eredményt hoz az a munka és a pénz, amit nem Istennek igazán szolgálni akaró lelkek hoznak elő. Em-beri ésszel nehezen megérthető ugyan, de úgy van, hogy Is-tennek nem akármilyen pénz és nem akármilyen munka jó s míg áldások özönét tudja fakasztani az igaz háládatosságból fakadó fillérből, áldatlanság és világi, muló előnyök fakad-nak abból, amit nem ilyen lélek termel. Ha a Nőszövetségeink megvannak falvakon és városokon, sohasem lehet eléggé hangsúlyozni lelkészeink, mint ezek vezetői előtt azt, hogy mindent meg kell tenniük arra, hogy ezek a szervezetek ne e világ eszközeivel, ne e világ szemé látására, hanem a lel-keknek az evangélium hatása alá való helyezésével és Isten dicsőségére dolgozzanak. Ez a munka és a munkának ez a szelleme természetesen nagyon sokban fog függeni a Nőszö-vetség központi vezetésétől s attól, hogy a központi vezető-ség mennyiben látja a munka ez igaz fundamentumát. Bí-zunk benne, hogy ez a Nőszövetségek központilag kiadott munkatervében és különösen azok központi támogatásában kellő módon érvényre fog jutni.

RAVASZ LÁSZLÓ: A THÁBORHEGY ORMAN. Beszéddek, cikkek, előadások. Kolozsvár, 1928. Szerző kiadása. Nap 8°. 308 lap.

Ravasz László legújabb könyve néhai Nagy Károly erdélyi püspök emlékének van ajánlva. A könyv három főrészsre oszlik, első részében értekezések és cikkek vannak, második része egyházi beszédeket tartalmaz, harmadik alkalmi prédikációkat.

Az első részben kibontakozik előttünk a Ravasz László csodálatos gazdaságú és mélységű talentuma. E cikkek és előadások témái között vannak olyanok, melyek a tudományos theologia körébe vágnak, (Bartók György, mint theologus) vagy az egyházi és közélet egy-egy kiváló alakjának csodálatos élességű jellemrajza (Kuyper Abraham, Hegedüs Sándor, Prohászka), van köztük, mely az egyetemes emberi élet leksúlyosabb kérdéseiben mélyed el (Kicsoda az ember?). Mások irodalmi kérdésekről szólnak (Ady vallásossága, Mi minden van egy versben?) építő cikkek és előadások (Megoldás: a kereszt, lélektől szolgálni) vagy aesztetikai irányúak (A milói vénusz karja). Ha ezeket megnézzük, legtöbb bennük az építő célú előadás, még a nem abból kiindulók is ide csendülnek ki, mi azt mutatja, hogy Ravasz László a maga Istentől adott legdrágább ajándékának, munkássága esúcspontjának és céljának az építést látja. Ennek a célnak csodálatos erővel tudja szolgálatába állítani az irodalmi, művészeti, világnézeti és egyéb kérdések tárgyalását, valójában nincs is egyetlen sora, mellyel ne építeni akarna, a világnézetek, életirányok, ellenvélemények harcában és forgalgában vergődő embert odavezetni az egyetlen cél, egyetlen orvosság és támasz felé: az evangéliumhoz. Kevés embernek adatott meg, hogy ilyen könnyen tudjon belelátni a kérdések hátterébe és ilyen világosan tudjon egyenes vonalat húzni a lélek vágyától az evangélium feleletéig. Szavai határozottságával, világosságával, s avval, hogy azt nézi, ami az előtte álló ember belsejében van. meglátja, amitől az szabadulni kíván és amire vágyik, még azt is lenyüggözi és egyetértésre kényszeríti, aki kiindulásában, vagy útjában nincs vele egy véleményen, mert rávezeti a feladat és megoldás azonosságára.

A kötet második részét predikációk teszik ki, melyek legnagyobb részben az utóbbi évekből valók, 17 beszéd, ünnepek és vasárnapiak. A Ravasz László igehirdetői arcképe nem kell külön megrajzolnunk, ismerős az már mindenki előtt, másrészt pedig sokkal gazdagabb, mintsem egy rövid ismertetés keretében foglalkozhassunk vele. Csak egyet tartunk szükségesnek kiemelni, hogy ezek a beszédek olyanok, melyeket nem elmondani, hanem feldolgozni, átvenni, a lelkünkön átérteszteni kell. Az Istent kereső, a világ javaiban csalódott, új életre vágyó világ és lélek finom és éles rajza, a Benne békességet talált szív meggazdagodása, az átalakult élet áldásainak föltárt kincsesháza talál művészi interpretálást ezekben a beszédekben. Hogy Jézus a lelkek és a világ orvosa, azt a kételkedésektől és félreértésektől zavart, az élet gondjaitól zaklatott léleknek ilyen módon senki sem tudta régen elmondani, és senki sem tudja olyan avatott kézzel tárogatni a lélek önmaga előtt is rejtett sebeit, míg ráeszmél az elgyötört szív, hogy neki fáj valami és mi az, ami fáj. A Péter tagadásának és visszatérésének rajza megéráz és megdöbben azzal a tapasztalattal, hogy az a Péter én vagyok, a Jézus elítéltetése és kínóztatása jelenete emberi részvétünknel fogva tör össze és vezet bűnbánatra.

Végül a harmadik rész alkalmi beszédeket tartalmaz. E részben keresztelési, konfirmációi, esketési, papszentelési és beiktatási beszédek vannak. Az egész munka sok áldott indítást, elmélyedésre vezető gondolatot és tanúságot tartalmaz. Tanulmányozása nemcsak igehirdetésünknek adhat tartalmat, de, amire szintén nagy szükségünk van, igehirdetésünk formája, szabatossága, stíluseréje és szépsége is sokat nyerhet vele. Egészében pedig egy drága, áldott ajánlék, melyet a Ravasz László tőlünk el nem válható lelke nyújt a hitben és munkában testvéreinek. Köszönet neki érte.

I.

DR. TAVASZY SANDOR: MI A FILOZÓFIA? 68 1. Minerva kiadása 1928.

Korunk egyik jellemző tünete, hogy a kérdések elvi tisztázása iránt az érdeklődés elhomályosult. A mai ember megelégszik vele, ha valakitől hall valamit a szóbanforgó kérdésekről s megnyugszik annak ítéletében. Míg az előbbi korszak mindent a kritika nem is sokszor jóindulatú és tárgyilagos mérlegére helyezett és így sok értékes elemet hagyott ki, melyeket értelmével és készségével felfogni nem tudott a gondolkozása tárgyai közül, ma a világnéze-

tek harcában a kritikátlan, kényelmes elfogadás korát éljük. Így válnak közvéleményalkotó és befolyásoló tényezőké olyan badarságok, melyek tévedései és hasznavehetetlensége csak akkor tűnik ki, amikor már egy sereg ember felült neki.

Különösen a filozófia területe az, ahol ez a felelőtlen kalandoskodás teljes erővel űzi kis játékait. Ezért jelentős irodalmunkban a dr. Tavaszy Sándor könyve, mely a művelt és gondolkozó emberek elé akarja tárni a filozófia lényegét és kérdéseit, s irányítást akar adni azokban. Bár a munka, mint előszava és utolsó fejezete mutatja, főleg a Kultsár András: Új gondolatok, régi titkokról c. munkája révén fölmerült vitához való hozzászólás, mégis, fejtegetései, alaposága és széleskörűsége miatt kinő ebből a keretből és alkalmassá válik a filozófia kérdéseibe való elvi bevezetés nyújtására. Hogy szerzőnek ez volt a célja is, az is elárulja, hogy fejtegetéseiben mindig higgadt, magas szempontú és alapos marad és sohasem ereszkedik le a vitatkozás és szóharc parlagára. Első fejezetében „Eszméltető szempontok” cím alatt a tudomány jelentőségéről, annak művelése feltételeiről és kötelezettségéről szól, kiemelve, hogy a tudománnyal foglalkozni nem egyesek és némelyek, hanem mindenki feladata, akinek arra elhívatása van. Azután *A filozófia tudományos fogalmát* tisztázza nagyon világos és alapos beállításban s *A filozófia problémája és problémái* címen a filozófia disciplinái elágaztatását adja. Különösen ez a fejezet nagyon szép összeállítását és levezetését adja a filozófia disciplináinak. Végül *Hogyan nem lehet és nem szabad filozofálni* címen tér ki a Kultsár-féle elmélet kritikájára, minden szenvedélyesség nélkül keresve azoknak a kérdéseknek a magyarázatát, melyek félreértése Kultsárt rendszere felállítására vitte. Maga az a tény, hogy a szenvedelmes, mindenkit „összezúzni” akaró Kultsár ilyen nyugodt, mondhatni gyöngéd kritikában részeül, mutatja, hogy hol van az igazság e kérdésekben, még annak is, aki a kérdések belső kifejtését nem tudja figyelemmel kíséreni.

A könyv igen melegen ajánlható minden gondolkozó embernek, s különösen azoknak, akik a filozófia kérdéseiről nagy tanulmányozás nélkül tájékozást akarnak nyerni.

I.

Áhitat percei.

Útmutató a Biblia naponkénti olvasásához.

1928. október hó.

1. Ef. 4:15. A fő a Krisztus. Figyelmeztetés és örvendetes bizonyosság, hogy az életem folytonos növekedés legyen a Krisztus felé, felé, az ő szerint való életben: igazságban és szeretetben. *Imádság:* Uram, adj nekem erőt Szent Lelkeddel, hogy méltó legyek a fejhez: a Te Fiadhoz.

2. I. Ker. 4:7. Micsodád vagyon, amit nem vettél volna. Legdrágább, leggazdagítóbb ajándéka Istennek az ő testté lett kegyelme a Jézus Krisztusban, mert általa látom Istent, úgy amint van, ami Ő az én számomra. *Imádság:* Hálát adok Neked, Kegyelmes Atyám, hogy e világ mölándó, veritékkel kiharcolt kincsei helyett a békeség, aszeretet, a szolgálat, a Jézus Krisztus szerint való élet ajándékait adtad nekem.

3. I. Kor. 12:5. Az egyházi szolgálatokban is különbségek vagynak. Isten ügye a legnagyobb dolog és ezért a legtöbb szolgálatot igényli tőlünk azon a helyen, ahova Isten állított minket. *Imádság:* Segíts engem, én Istenem, hogy ne a mások szolgálatát bírálgassam, de én tegyek mindig a legtöbbet érted.

4. I. Kor. 12:6. Ugyanazon egy Isten, ki mindezeket mindenben cselekszi. A különböző útakon, de ugyanazon Istennek szolgáló emberek cselekedeteit, mert nem a maguk érdekét nézik elsősorban, de Isten dicsőségeit keresik, segíti az Isten, megjelenik azoknak cselekedeteikben, a Szentlélek indítja őket, vezérli, hogy egész életükben tükrözze Istent: cselekszik az Isten bennük. *Imádság:* Méltóztass, Uram, engem is felhasználni a Te terveidben.

5. Zsid. 10:37. Csak egy kevés idő vagyon és aki eljövendő, eljön. Szörnyű ítéletnap ígérete a rest és dologtalan szolgálóknak; boldog öröm az Isten munkásainak a Jézus Krisztus eljövetele. Nem fog elkésni, de eljön az idők teljességében. Rettetéssel, vagy örömmel várom? *Imádság:* Jövet, Uram Jézus, vedd át az én szegény, árva lelkemet.

6. Sám. 3:17. Mi lón a szó, melyet néked monda. Istennek nekem adott kijelentése, ígérete, életem egyetlen parancsa; fundamentum, amelyre építke, világosság, amely mindent, ami velem történik, megérttet velem. *Imádság:* Világosítsd meg a te gyermeked, Uram, hogy megértse a Te szavadat és engedelmeskedjék annak.

7. II. Sám. 7:29. Uram Isten, a Te áldással áldassék meg a Te szolgálóknak háza. Mit érnek munkáim, küzdelmeim, verejtékeim, ha az Úr áldása, jóakarata nincs velem és az én házam népével? *Imádság:* És Istenem, aki látod tusakodásom, akinek kijelentését igyekszem cselekedni, jöjj segítségemre áldással.

8. Zsolt. 3. Az Úr felállítja az én lábaimat a kősziklára. Életem éjszakáiból, nyomorúságom árából hányszor, óh hányszor kiragadott Isten, hogy megmutassa nekem az ő kegyelmét irántam, az én kősziklámat. *Imádság:* Ne hagyj el engem, Uram, a

gyengét, a nyomorúltat, de kegyelmeddel állíts a Benned való hit kösziklájára, hogy Veled soha sem féljek, de erősen álljak.

9. 12. zsolt. 7. Az Úrnak beszédi, tiszta beszédek. Mennyi gonoszság, mennyi szenny van sokszor az emberek beszédében; a Sátán fullánkját rejti el az emberek nyelvében, hogy azokon keresztül szúrjon magának új fészket a szívekben. Isten beszédei tiszták; igazság, békesség, szeretet, alázatosság, szolgálat virágai fakadnak a nyomán. *Imádság:* Add a Te Igéd nekem, Istenem és mosd meg annak a tiszta vizében a lelkem.

10. Máté 6:9. v. Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben. Semmi úgy ki nem fejezi azt, hogy mi nekünk az Isten és mik vagyunk mi Istennek, mint Jézusnak a tapasztalata: Isten atyánk és így mi az ő gyermekei vagyunk. Amilyen féltő gonddal, aggodó szeretettel gondoskodik a földi atya övéiről, éppen olyan gonddal fordul felénk Isten. *Imádság:* Aldalak, Téged, Isten, hogy a mennyből alá szállottál, hogy Atyámmá légy a Jézus Krisztusban.

11. Máté 6:9. Szenteltessék meg a te neved. Szent az Isten neve, csak imáadásra, csak hálaadásra, csak segítségül hívásra használható. Én erre a névre kereszteltettem meg; nincs szentebb kötelessége életemnek, mint ezt a nevet megszentelni. *Imádság:* Adj erőt, Atyám, hogy méltó lehessenek a Te nevedre és annak megszentelésére másokat is hívogassak.

12. Máté 6:10. Isten országa az Istennek engedelmeskedő lelkek közössége. Isten a Szentlélek erejével keresi a lelkeket, hogy mind több és több lélek adja át magát neki, hogy azután Isten legyen a lelkek királya és a lelkek az ő országa. *Imádság:* Araszd ki lelkeidet, reám, óh Isten, hogy csak Neked engedelmeskedjem és csak a Te országodnak legyek a polgára. hívogatván abba másokat is.

13. Máté 6:10. Legyen meg a Te akaratod, mint a mennyben, úgy a földön is. A születésétől bűnös, rosszra hajlandó, önző ember akarata csak olyan lehet, mint az ember, aki akar. De Isten jó, igaz, tökéletes, örök, szent. Ha Isten gyermeke vagyok, csak azt kívánhatom, amit Isten akar. *Imádság:* Adj alázatos szívet, Uram, hogy megértsem a Te akaratod, hogy Te akaratod legyen az én akaratom örökkön örökké.

14. Máté 6:11. A mi mindennapi kenyerünket add meg minékünk ma. Egyedül Istentől várhatjuk azt, amire testünknek, lelkünknek szüksége van. Ő mindennap gondoskodik rólunk és ezért felesleges az aggodalom az élet javaiért. Ő adott „mennyei kenyeret“ is, az Úr Jézus Krisztust, a mi lelkünk tápláltatására. *Imádság:* Könyörgök Hozzád, óh Atyám, adj nekem erőt a mindennapi kenyér megszerzésére.

15. Máté 6:12. És bocsásd meg a mi vétkeinket. A Szent Isten előtt bűneinknek, vétkeinknek fellege kell megvakítsa szemünket, szorongassa torunkat. Egyetlen reménységünk, hogy a Jézus véréért megbocsátja Isten a mi gonoszságunkat és ad nekünk is megbocsátó szívet, azokkal szembe, akik megbántanak minket. *Imádság:* Bocsáss meg nekem, óh Isten, szegény, nyomorult bűnösnek.

16. Máté 6:13. És e vígy minket a kísértetbe. A keresztény ember élete állandó harc a Sátán ellen, hogy mindig csak Isten gyermeke legyen. Fbben csak úgy diadalmaskodhatik, ha a kísértés pillanatában a Szentlélek erejét kéri Istentől, hogy az erősítse meg, hogy Isten mellett dönthesse. *Imádság:* Én, a magam erejével gyenge és a jóra tehetetlen, a bűnnel szemben gyámoltalan, esedezem Hozzád, én Uram, én Istenem, küldd el nekem Szent Lelkedet.

17. Máté 6:13. Mert tied az ország, a hatalom és a dicsőség. Örök-

kévaló szent bizonyosság, boldog vallástétel, hogy minden az Istené Figyelmeztetés, hogy az ország feletti hatalom, ha földi nem számára földiek kezében van is, mégis csak Istené, ő adta azt a királynak sáfárságra. *Imádság:* Szent, szent a seregeknek Ura, mert minden az Ővé, és minden Tőle száll alá! Legyen hálaadás Nekik.

18. Máté 6:13. Amen. A keresztyén ember minden Istenhez küldött kérdésének pecsétje. „Úgy legyen“ nem parancsoló befejezés, de alázatos kérés, forró óhaj. *Imádság:* Szent Isten, a Te kegyelmedben van elrejtve minden élet, úgy legyen minden, amint Te akarod.

19. Fil. 2:1. Keresztyén intés, szeretet gyönyörűsége, szent lélek társasága. A keresztyén közösségnek négy drága kincse: a gyengébbek intése; a szomorodott szívűek vigasztalása; az Isten lelkével keresztteltetettek közössége; az egymás iránt való könyörületeség. Mindezek mértéke a Krisztus. *Imádság:* Cselekedd velem, Uram, hogy így intsek, így érezzem a lélek közösségét, ilyen könyörületes legyek.

20. II. Sám. 24:22. Mert az ő szolgájának beszédét megcselekedte a király. Isten gyűlöli a bűnt és halálra ítélte azt. A bűn oka pedig az ember, mert a bűn csak az emberen keresztül tud élni. Tehát jaj a bűnös embernek, a bűn elkövetőjének. Áldott az Isten, aki Szent Lelkével megkeres bűneink között is, hogy a bűn iszönyaratosságát lássuk és megfürödjünk a lelkünk a bűnbánat könnyeiben a Krisztus érdemeért megtalálja Istent. *Imádság:* Istenem, tördd és alázd meg a bűnbánat könnyei között az én gűnös szívemet.

21. Ján. 13:16. A szolga nem nagyobb az ő uránál. A mi világunk uraságra, hatalmaskodásra törekszik. De Isten épen ezért sújtja sokszor nyomorúsággal, hogy így mutassa meg az ő egyetlen uraságát és az Istennek és egymásnak való szolgálat útját. *Imádság:* Atyám, add nekem a Te Lelkedet, hogy annak a fényénél lássam a szolgálat és az alázatosság fejedelmét: az Úr Jézus Krisztust.

22. 103. Zsolt. 19. Az Úr a mennyekbe helyeztette az Ő székét. Isten fenségét fejezi ki ez az ige. Megrendítő bizonyosság, hogy a mennyekből, a legmagasabb helyről kormányozza Isten a világot; boldog tapasztalás, hogy ennek a leghatalmasabb Úrnak a hatalma, mely egyúttal kegyelmes szeretet, reám is, az Ő Krisztusban gyermekére is kiterjed. *Imádság:* Légy áldott, Felséges Isten, hogy a mindenséget nemcsak teremtetted, de kegyelmed szüntelen kiárad reá. Vedd a Te uralmad alá az én gyarló, bűnös lelkemet is.

23. Ján. 6:63. Az lélek az, amely megelevenít. A csak a testért. a mától holnapig tartó világ gyönyörűségeiért élő embernek a lelkét kell megrázza ez az ige, amely a testiség mulandó életével szembeállítja a lélek örökkétartó, megelevítő erejét. Ez a lélek pedig az Istentől való Lélek, a szeretetnek, szolgálatnak, békességnek és megértésnek a lelke. *Imádság:* A testiség láncái közül könyörgöm Hozzád, Uram, add nekem a Te Lelkedet és azzal eleve-níts meg engem.

24. Ézsaiás 41:17. Én az Úr, meghallgatom őket. Milyen vigasztalás ez az én számomra! Az élet árvaságaiban, az emberek közönyössége közepette, mikor vizet: erőt és vigasztalást hiába keresek, messziről és mégis végtelen közelel hangzik Isten szava: „én az Úr, meghallgatom őket“. „nem hagyom el őket“. *Imádság:* Hallgass Uram az én kiáltásomra.

25. I. Péter 4:7. Mindeneknek vége közel vagy. A Krisztus eljövételének várása örömteljes reménység, de egyúttal komoly és felelősségteljes figyelmeztetés is a keresztyén ember számára, hogy

az élete „mértékletes“: mindenben a Krisztus mértékét szem előtt tartó, józan, azaz a Krisztusnak engedelmeskedő, imádságos legyen. *Imádság:* Alakítsd én Istenem, az én életem úgy, hogy méltó legyen az a Krisztus befogadására.

26. Mal. 2:15. Oltalmazzatok meg lelketeket. Lehulló gazdagságunk, növekvő szegénységünk között a lelkünk egyedül az, amit a magunkénak mondhatunk, egyedül az, amit nem vehet el tőlünk senki sem, mert Isten tart reá számot. *Imádság:* Erősíts a Te igéd-del szüntelen és az én könyörgésemet fogadd el mindig Uram, hogy a lelkem mindig csak a Tied legyen.

27. IV. Móz. 22:6. Akit megáldasz, az meg léssen áldva. Az Isten enaberei nem rabszolgái ennek a mindenségnek, hanem urai, akiknek szava igazság. De ez nem az ő érdemük, sem nem használhatják bármikor, bármire. Isten gyermekei egyúttal Isten megbízottjai, javainak sáfárai, terveinek végrehajtói. Méltóságuk abban van, mert nem a világ tetszése, hanem Isten szava, érdeke, kormányozza életüket. *Imádság:* Hálát adok, Neked, és Uram, hogy gyermekeidnek és eszközödnek választván ki, szabaddá tétél a világtól.

28. Luk. 10:19. Adok néktek hatalmat az ellenségnek minden erején. Akik Isten gyermekeinek ellenségei, ugyanazok Isten ellenségei is. Isten és mi szövetséges társak vagyunk, akik ugyanazon ellenség ellen harcolnak. Ez az ellenség pedig a „kigyó“ és a „skorpió“, azaz a bűn, amely fullánkjával, mérgével harcol ellenünk és Isten ellen. De Jézus látta a Sátánt, mint villámlást aláhullani. Isten ellen. *Imádság:* Köszönöm, hogy bűn fullánkja ellen, Szent Fiadban szövetségstársat, élete által hatalmat adtál. én szívembe is adtál.

29. I. Sám. 30:6. Dávid megerősíté magát az ő Urában, Istenében. Az erőtelenné lett Dávid ott kereste az erőt, ahol meg is erősítettett. Oh, hányszor keresünk mindenhol máshol, csak ott nem, ahol Dávid megtalálta. Hányszor feledjük el, hogy Isten a mi Istenünk, Akiért és Akinek vagyunk és Aki üdítő „híves patak“ a szorult szívűek számára. *Imádság:* Drága jó Istenem, földi életem nyomorúságaiban, lelkem kínzó gondoljaiban és tépelődéseiben, a Te jóságod, kegyelmed egyetlen vigasztalásom, szorultságomban egyetlen szabadításom.

30. Énekek éneke 2:15. Fogjátok meg nékünk a rókákat. A szeretet, amely megédesíti a keresztyén ember életét, nem kell a Sátán szolgálójának, mert az ő élete a civakodás, az irigység, és a gyűlölet jegyében morzsolódik össze. A Sátán rabja elpusztítja a maga életében a szeretetet, mint a róka a szőlőt. *Imádság:* Mennyei Atyám, dicsérem a Te neved jóságodért, hogy a Te nagy szerelmedből az én szívembe is adtál.

31. II. Sám. 7:25. Uram, cselekedjél úgy, amint szólottál. Alázatos öröm jellemzi a Dávid imádságát. Alázatos belenyugvás Isten akaratába, engedelmes elfogadása mindannak, amit Isten szólott: örömteljes bizonyosság, hogy amit Isten vele akar cselekedni, az csak jó lehet. *Imádság:* Alázatos szívvel nyugszom bele Atyám a Te akaratodba, mert csak a Te akaratod jó egyedül.

VASÁRNAPI ISKOLA

„AZ ÚT“ ALLANDÓ MELLÉKLETE VASÁRNAPI ISKOLAI VEZETŐK RÉSZÉRE.

MEGJELENIK HAVONTA.

EGYES SZÁM ÁRA 2 LEI.

II. ÉVF. 7. SZ.

1928. SZEPT. HÓ.

A hajnal világosságai.

Péld. 4:18—19.

Ez az ige az igaz ember ösvényét hasonlítja a hajnal világosságához, a gonoszok útját pedig a sötétséghez, melyben megbotlanak. A világosság és a sötétség, az ember életére két igen fontos dolog. A gyermek ösztönszerűen borzad a sötétől, képzelete benépesíti azt ismeretlen rémekkel és félelme-gerjesztő alakokkal s a nagybeteg lázas, félelmekkel tele álma nyugodtra és esőndesre válik, mikor a betegszobába a hajnal világossága beszűrődik. Az embernek vágya az, hogy élete ösvénye világos legyen, hogy lássa az utat, melyen haladni kell és természetszerűleg borzad a homálytól és bizonytalanságtól. A munkánkban is azt szeretnénk, ha mindig derült és világos volna az út, és ne kellene kétségekkel, akadályokkal küzdeni.

De ez nem teljeseedik be és nem is teljeseedhetik, mert az a sötétség, mely az útunkon kísér, mely félelmekkel vesz körül, botlásokat és kétségeket okoz, mely megbénítja a munkánkat és elsötétíti a kilátásainkat, nem másban van, nem a körülünk levő dolgokban, nem a munkánkban, hanem ezt a sötétséget *magunkban* hordozzuk, a mi szíveink sötétsége és hitetlensége az, mely elfojtja a világosságot és bennünket a kétség és bizonytalanság fellegével vesz körül. Ez a bennünk levő sötétség tesz minket bizonytalanná a magunk útja felől, ez állít elénk akadályokat és ezért vesz el az útunk a megütöközések és botlások között. Az ige, hogy „az istentelenek útja olyan, mint a homály, nem tudják miben ütköznek meg“, beteljesedik rajtunk napról-napra. Megütöközünk olyan dolgokban, melyek mások előtt világosak és akadály nélküliek, váratlan nehézségek állnak elénk, melyeket nem tudunk áthidalni, mert a sötétség, melyet magunkkal hordunk, átláthatatlan fátyolt von mindenre.

Ennek egyetlen orvossága van: a világosság, mely Krisz-

tusban van. Ha ezt bevesszük az életünkbe, ragyogóvá és világossá lesz körülöttünk minden. A kísértések és próbák sötét örvényeibe a Krisztus világossága biztató fényt sugároz, s az előttünk levő akadályokat az Ő belőle kisugárzó fény segít kikerülni. Nemcsak, hanem ez a világosság a „hajnal” világossága lesz, mely napról-napra nő. Az Ő áldott közelléte ragyogóvá teszi a szívünket és az életünket, a vele való találkozás eltölt örömmel és békességgel. Hogy növekedik ez a világosság annak életében, aki igazán megismerte Őt, s aki a vele való naponkénti együttlében teszi ki szívét az Ő világosságának!

Az életünk sötétségében, próbái és kísértései homályában jön az Ő szava: „Én vagyok a világ világossága!”

I.

A vasárnapi iskolák kapcsolata.

Egyik régebbi számunkban volt szó arról, hogyan biztósíthatjuk a vasárnapi iskola együttműködését a gyülekezettel és ennek többi munkáival. Láttuk, hogy mivel a gyülekezetben minden munkának egységesen kell folynia, a vasárnapi iskola nem nélkülözheti a gyülekezet vezető hatósági támogatását s abban kell járnia, hogy a maga munkája érdeklődési körébe a gyülekezet tagjait bevonja. Mivel a gyülekezet számára neveli a tagokat, a gyermekekbe bele kell oltani a gyülekezeti tudatot, azaz azt a meggyőződést, hogy ők nem külön állanak a gyülekezetben, vagy épen azon kívül, hanem annak a tagjai és amit a vasárnapi iskolában nyernek, abból a gyülekezetnek kell, hogy haszna és előmenetele legyen.

De emellett a kapcsolatnak fenn kell állania a vasárnapi iskolák között is. Azok a gyermekek, akik vasárnapi iskolába járnak, külön is egy-egy hadseregnek a tagjai: Krisztusunk a gyermekek között alkotott hadseregének. Az összes vasárnapi iskolákat ebben az egyházban közös feladat és cél köti össze: az hogy a gyermekeket ennek az egyháznak a kebelében meg kell nyerniök a Krisztus számára, mert Ő az egyházat a tagjaiban és gyermekeiben akarja a maga eszközévé tenni. A vasárnapi iskolák tehát egy nagy közös cél szolgálatában állanak s mint ilyenek, együtt kell munkálkodniök. Ezen a célon kívül, mely összeköti őket, szükséges az együttműködés azért is, hogy ezt a célt csak együtt tudják igazán szolgálni, tehát a *munka* érdekében. A mi ref gyülekezetünk között sajnos, a kapcsolat még ebben sincs meg igazán, de épen ezért szükséges, hogy a vasárnapi iskolák közt meg-

legyen. Ha ma az egyik gyülekezet nem is törődik azzal, hogy mellette a szomszédban egy szegény gyülekezet hogyan kínlódik iskolája fennmaradásáért s engedi, hogy az elpusztuljon a saját nyomorúságában, ennek a vasárnapi iskolák közt nem szabad megtörténnie s fel kell ébreszteni a felelősségérzetet egymás iránt. Hiszen azok akik vasárnapi iskolába járnak, ugyanezt tanulják a Bibliából, összeköti őket az aranymondás, az ének, közös munka, sőt még ugyanúgy is tanulják, mert közös vezérfonal szerint haladnak.

Kétségtelen tehát, hogy a vasárnapi iskolák kapcsolatát meg kell teremteni és fenn kell tartani. Hogyan tehetjük ezt? Először is úgy, ha a *vezetők* tartanak fenn ilyen kapcsolatot. A vezetők között teljes *testvéri együttműködésnek* és szeretetnek kell lenni és el kell távoztatni mindent, ami ezt a kapcsolatot és testvéri szeretetet fenyegetné. A vezetők közötti szeretetlenség a legjobban indult munkát is tönkretesz és a gyermekek közé az irigykedés, versengés átkát viszi be. Ez a testvéri szeretet ki kell, hogy terjedjen nemcsak azokra, akikkel abban a városban vagy községben dolgozunk együtt, hanem azokra is, akik ugyan testben távol vannak tőlünk, talán testben ismeretlenek is, de akikről tudjuk, hogy ugyanazon célért dolgoznak. Ezért nagyon áldott dolog a vezetők *egymással való levelezése*, amely nem hiú világi dolgokról, hanem Isten dolgáról s különösen a vasárnapi iskolai munka kérdéseiről kell, hogy szóljon. Az ilyen levelezés sok esüggő és nehézségekkel küzdő léleknek ad támogatást. A vezetők kapcsolatának fenntartására szolgál ez a *lap* is, mely az elmélkedésben, a munkáról adott hírekben és annak módszerére vonatkozó kérdések megbeszélésében támogatni és segíteni akarja a vasárnapi iskola munkásait. Azért ezt a lapot úgy kell mindig fogadni, mint üzenetet arról a munkáról, melyben fáradozunk, mint segítséget és támogatást a munka bőségesebb és jobb végzésére. Az itt felvetett kérdéseken gondolkodni, azokról egymás között beszélgetni arra vonatkozó véleményüket a lap szerkesztőségébe megírni, ez a módja annak, hogy a lap igazán segítség lehessen mindnyájunknak. De a legigazibb és legmélyebb kapcsolat a vezetők révén azáltal biztosítható a vas. isk. munkában, ha a vezető *esendes órájában és imádságában* megpróbálja naponta elmélkedni azokról a feladatokról, melyek előtte állanak. Esténként, mikor a vasárnapi iskola vezetője a Biblia fölé hajolva számot ad Isten előtt a munkájáról és hallgatja az Ő izenetét, minden emberi tanácsnál méltóbb feleletet kap kérdéseire s megérzi, hogy abban fáradozik, amik az ő Atyjának dolgai, sok-sok testvérel együtt. Imádságában együtt van Isten

színe előtt testvéreivel s a legtávolabbi zúgban és legreménytelenebb munkában megérzi azok imádsága erejét, akik vele együtt jelennek meg Isten előtt. *Minden hétfőn* pedig, mely a *vasárnapi iskolai munkáért* való imádkozás ideje, sok ezer és ezer testvére munkája és arca jelenik meg előtte, akik mindnyájan segítik őt őt elhordozni nehézségeit. Ezek azok, amikkel igazi kapcsolatot lehet létesíteni a vasárnapi iskola vezetői között. (Folyt. köv.)

A munka.

A *tordai nagyhét* alkalmával egyik délután megbeszélést folytattunk a vas. isk. ügyekről is. Sajnos, az idő nagyon kevés volt ahhoz, hogy részletes és alapos megbeszélésben a nehézségek és kérdések mind felvetődjenek, de így is felmerült egy pár kérdés. A e fontosabbak ezek közül a következők voltak: a vasárnapi iskolai vezetők kapcsolata, melyre nézve kívánatosnak láttuk, hogy lehető leghamarabb egy néhány napos vezető konferencia tartassék, ahol a vezetők együttműködése és kapcsolata kérdései részletes megbeszélés tárgyát képeznék. A másik fontos kérdés az volt, hogy biztosítanunk kell a vasárnapi iskolából kikerült gyermekek összetartását a bibliakörökben, mert különben az egész vas. isk. munka csak muló értékű lesz s épígy a be nem iskolázott gyermekeknek vas. iskolába és bibliakörbe gyűjtését is. Szintén fölmerült egyik nagy nehézség: ugyanint az a kérdés, hogyan lehetne legyőzni a szülők ellenkezését a vas. iskolával szemben, mely ismét alkalmas és szükséges tárgya kell, hogy legyen egy megbeszélésnek, amellett, hogy gondoskodni kell valami propagáló és ingyen kiosztandó iratról a szülők felvilágosítása céljára. Meglátszott egy hozzászólásból az is, hogy a gyülekezetben vannak szerepet vivő tagok, akik nem tudnak róla, hogy van vasárnapi iskola és hogy annak mi a célja. Az ilyen esetekre fontos a vas. isk. ünnepélyeken való propagálása s a gyülekezet tagjaival való megismertetése. Végül a vas. isk. tananyagára és tantervére vonatkozólag történt hozzászólás, melyután megállapított, hogy a tantervnek egy, a Fankhauseert, mint anyagot tekintetbevévő, önálló összeállítása eddig is bármely vas. iskolának szabad-ságában állott.

A megbeszélés a fenti kérdések fölvetésével értékes indításokat adott és reméljük, hogy egy vezető-konferencián alkalom lesz ezek részletesebb megtárgyalására. Az ezutáni nagyheti konferenciákon igyekezni fogunk a beosztást úgy csinálni meg, hogy több és alkalmasabb idő álljon a vasárnapi iskolai ügyek megbeszélésére rendelkezésre.

BCU Cluj / Central University Library Cluj